

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	V/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji odborných kompetencí žáků středních škol (32 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	KOM IV
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Konstrukční měření IV, 4. ročník.
Sada číslo:	J-06
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	07
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_52_INOVACE_J-06-07
Název vzdělávacího materiálu:	Měření ozubených kol - úvod
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Ing. Karel Procházka

Měření ozubených kol

Rozměry ozubení

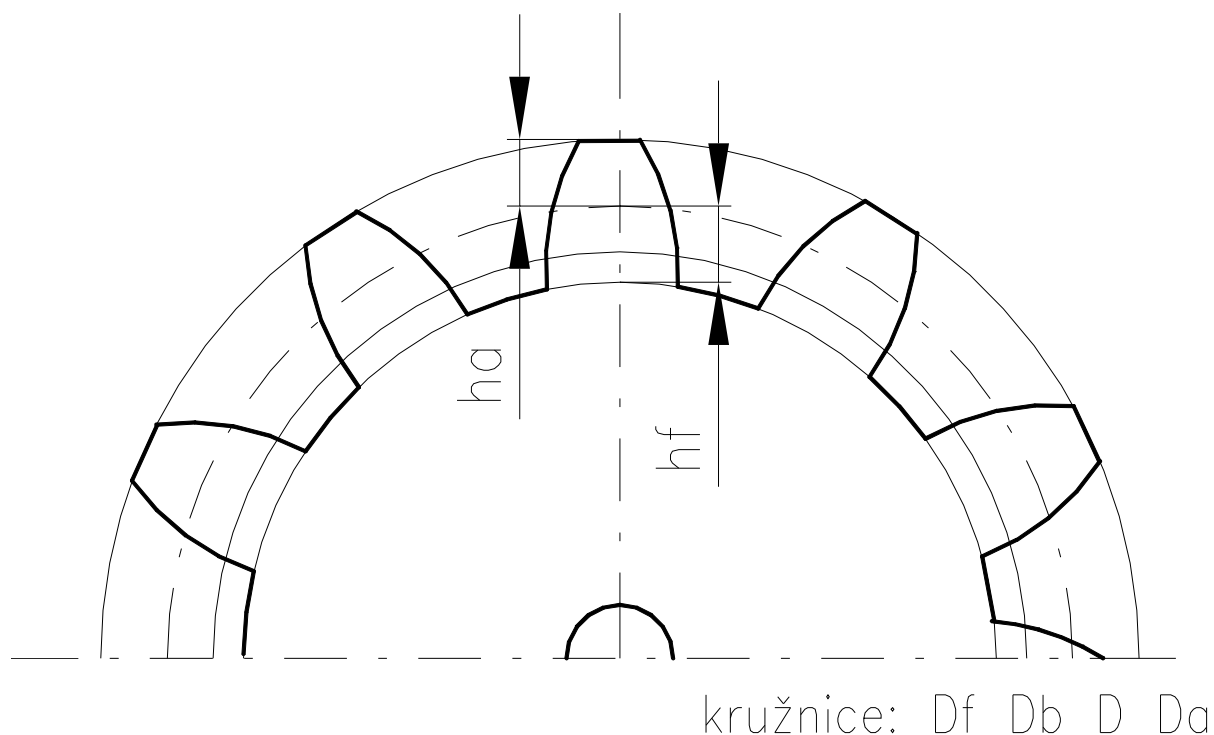
Ozubená kola jsou přesné a tvarově složité součásti, proto jejich výroba i měření je dosti komplikované. Používají se speciální stroje a přístroje. Rozměry ozubených kol a jejich lícování je normalizováno. U ozubených kol nás zejména zajímá kinematická přesnost, plynulost chodu a dotyk zubu.

U ozubených kol máme čtyři důležité kružnice:

- D_a – hlavová kružnice;
- D – roztečná kružnice;
- D_b – základní kružnice;
- D_f – patní kružnice.

Na zubu rozeznáváme:

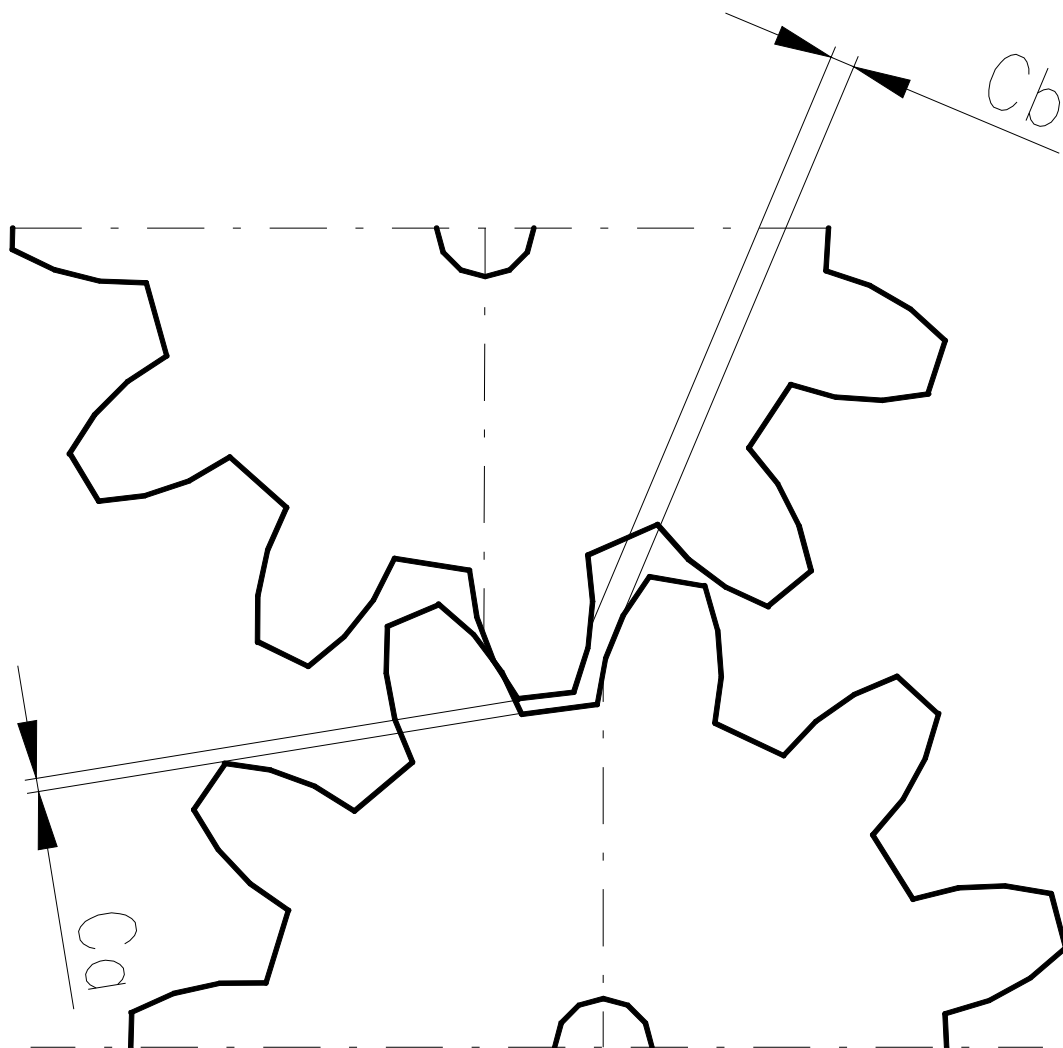
- h_a – výška hlavy zubu;
- h_f – výška paty zubu;
- h – výška zubu, $h = h_a + h_f$.

Vůle v ozubení

Aby se kola mohla v záběru otáčet, musí být mezi hlavou a patou zubu takzvaná hlavová vůle a mezi boky zubu takzvaná boční vůle.

- **Hlavová vůle c_a** – patu zubu obrobíme více díky takzvanému hlavovému nádstavci nástroje. Ten je vytvořen automaticky na nástroji a v rozměrech ozubení je s ním počítáno.
- **Boční vůle c_b** – vytvářím ji zmenšením tloušťky zubu při výrobě kola. Každé kolo obrobíme o něco více, abychom dosáhli tenčí zub a tedy boční vůli. Boční vůle je zajištěna zápornými mezními úchylkami tloušťky zubu.

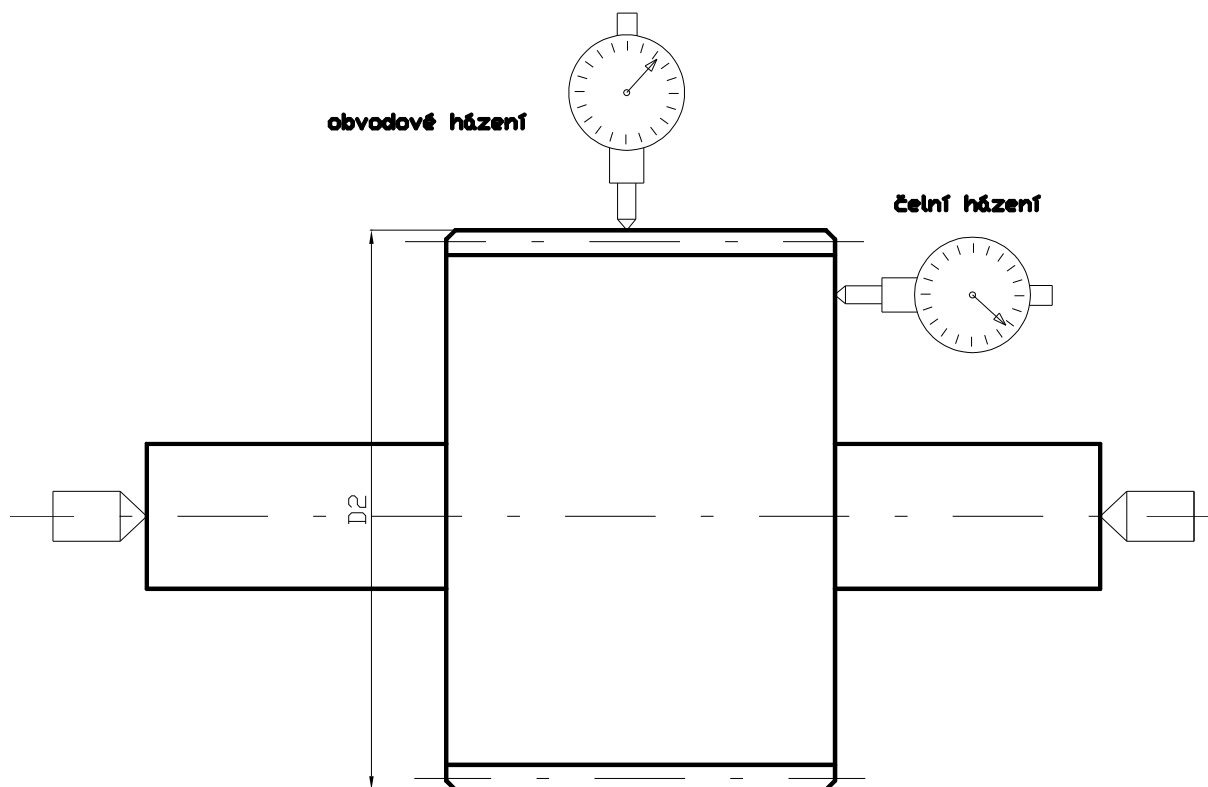

Lícovací značka ozubeného kola má pak například tvar **6d**, kde **6** je stupeň přesnosti a **d** je boční vůle.

Měření polotovarů

Protože ozubená kola jsou přesné součásti, musí i polotovar mít požadovanou přesnost. Na polotovaru měříme průměr hlavové kružnice D_a a jeho házení. To proto, že při výrobě ozubení se již hlavový průměr nebude obrábět. Důležitější je obvodové házení.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam použité literatury

- MARTINÁK, M.: *Kontrola a měření*. Praha: SNTL, 1989. ISBN 80-03-00103-X.
- ŠULC, J.: *Technologická a strojnická měření*. Praha: SNTL, 1982. ISBN 04-214-82.